

O REUȘITĂ ÎNCERCARE DE REABILITARE A LITERATURII ROMÂNE VECHI: CARTEA LUI ADRIAN BOTEZ - „DOSOFTEI – VESTITORUL LUI EMINESCU”¹

Scrisă așa cum este, cartea despre mitropolitul Dosoftei nici nu poate fi lăsată din mână, aproape ca un roman polițist, datorită minuțiozității și tenacității de "*șoricar*", cu care autorul scormone după un adevăr știut de mulți, dar acceptat de foarte puțini: poporul acesta are un destin supra-terestru, el este matricea, găoacea, cuibul din care au plecat alte limbi și neamuri. Cea mai surprinzătoare știre, care vine să întărească adevărul acesta, este faptul (net!) că, în India, 800.000 (opt sute de mii!) de persoane vorbesc o limbă cvasi-românească. Nu mai dau și alte detalii. Iar Adrian Botez, cu competență, cu ardoare, cu dragoste de neam și de țară, izbutește să mai găsească un filon, doveditor al unui adevăr pe care nu mă simt obligat să-l demonstrez: suntem, aici, de mult mai multe mii de ani, decât s-ar crede, în mințile „*erudiților de salon*” - am influențat lingvistic mai multe popoare, am fost creștini în duh, cu mult înaintea altora. Bâiguierile unora, sfertodocti, sau, chiar, spre jalea mea, cercetători respectați, despre limba „*rudimentară*” (!!!), din scrierile lui Dosoftei, arată clar că noi singuri ne tăiem craca de sub picioare, lasă a mai pomeni pe alții, străini, care au tot interesul să o facă. Această delăsare (nepăsare, „*nobilă*” indiferență...) mie îmi spune, în contrast cu părerile altora, altceva: nu este nesimțire, nu este nepăsare, este credința că orice ar zice și ar face unii sau alții, steaua acestui neam nu poate apune, căci știute sunt căile, adevărurile și scopul suprem ale Creatorului.

Asemenea unui bogat care dăruiește, cu nepăsare, în dreapta și în stânga, tuturor, din ceea ce știe că are cu prisosință, tot așa și acest neam al nostru, conștient, parcă, la nivelul mentalului colectiv, de „*înaltul său destin astral*”, de bogăția spirituală imensă, le „*dăruiește*” tuturor neamurilor de primprejur, libertatea de a spune și face, împotriva sa, orice. Am primit, aici, pe toți veneticii curgători dinspre pustele îndepărtate ale Asiei, i-am găzduit și i-am ospătat pre toți, cu asupra de măsură, conștienți că nimic nu ni se poate întâmpla. Și asemenea lui Eminescu, pare că spunem și noi, încă o dată, și încă o dată (de câte ori trebuie și ne inspiră Hristosul Neamului!), „*câți veniră, se făcură, toți, o apă și-un pământ...*” Și asijderea va fi și de acum încolo, pare să spună autorul, cu o încredere aproape sinucigașă. Oare nu din iubire Hristică, deplină și desăvârșită, face neamul nostru atâta risipă de îngăduință?

Adrian Botez are meritul de a se fi aplecat, cu știința și dragoste, asupra unei „*zone*” pe nedrept neglijate a literaturii române: perioada de început, când toate păreau amestecate și

¹ - Adrian Botez, „*DOSOFTEI – VESTITORUL LUI EMINESCU - prima abordare stilistico-poetică/hermeneutică a operei Sfântului Mitropolit DOSOFTEI*”, Ed. Rafet, Rm. Sărat, 2014.

neclădite, ca să ne limpezească și să ne spele ochii de „*negura*” lăsată, cu și fără de voie, de imixtiunile interesate să ne păgubească de ce avem mai scump, adevărata noastră identitate de neam. Nu le-ar mai ajuta bunul Dumnezeu, celor care nu mai prididesc cu „*munca*” lor de cârțițe oarbe, să ne tot convingă a ne înstrăina și țară, și Duh!

Adrian Botez reușește, cu pricepere, să demonstreze un adevăr care altora se pare că le-a scăpat: „*tocmind*” psaltirea cea „*pre versuri*”, Dosoftei nu numai că traduce un codex religios, ci face cu totul și cu totul mai mult de atât, autohtonizează textul religios, îl adaptează nevoilor, firii valahe și profilului spiritual valah, îndulcind, parcă, textul inițial, spre „*mireasma de dulceăț*” a raiului:

“Deci, nu e tot atât de bună “*stredea*” (excesiv înjosită întru despiritualizare “*glotașă*”!), pe cât este <<*stridea*>> (auzirea manifestării Logos-ului Dumnezeiesc! – e drept, aflată în compania grâului hristic și a “*oloiului-unt*”, posibilă ipostaziere a mirungerii/”îngerească hrană”-**HRĂNIRE ÎNTRU RECUNOAȘTERE A FIINȚEI DE DUH: <<Pâine din ceri, ÎNGEREASCĂ HRANĂ./Și le-au trimis de sațâu merine,/Fărină de grâu cu unt în STRIDE>>** - psalmul 77 , p. 150)...dar tot **deplin bună** (dar, în **TĂCEREA SPORITĂ A ROSTIRII!**) este <<*mierea*>>! Căci numai ea poate să se afle **ACOLO**, în zona extatică, în Chipul Mistic (deci, inefabil/inexprimabil, întru **DEITATEA eckhart-iană: GOTHEIT-GRUND!**): <<**MIREAZMĂ DE DULCEĂȚĂ**>> (psalmul 140, p. 270)”.

Iată, deci, ce zice autorul lucrării de față, pentru a ne vădi, semantic și mental-itudinal, această “*îndulcire*” specific valahă, intuită și purceasă, sublim-lămuritor, dinspre psalmistul Dosoftei:

“Noi adăugăm (la semnificațiile alese și specificate mai sus, ale verbului “*a scornî*”) și semnificațiile de “*a se stârni, a se dezlănțui*”, precum și pe aceea de” **a face să iasă din adăpost, a urni**”. De ce? Pentru că Sfântul Dosoftei nu a dezlănțuit doar uraganul **MARII POEZII VALAHE** – ci a dezlănțuit, în el, **Adevărul Revelației HRISTICE, întru ORTODOXIE/CALEA CEA DREAPTĂ, SINGURĂ EA FIIND A MÂNTUIRII!!!** N-a mai putut răbda **DIZ-ARMONIA** psaltic-davidiană, creată prin ipocrizie - și s-a dezlănțuit întru **LĂMURIREA** (de la “*lamură*”!) **ADEVĂRULUI ARMONIC!** N-a mai putut sta ascuns, în “*adăpostul*” (oarecum camuflat și, de multe ori, dovedit ca fiind pretextul culcușirii lașe!), al traducătorului (“*Eu nu zic nimic de la mine, nu dați vina pe mine, eu repet ce a zis el, câtumai REGELE DAVID!*”). “*Ba nu!*” – va exclama, prin “*urzirea și stârnirea*” acestui **PSALM EXPLOZIV**, fără de nume, dar dăruind Valahimii, prin simplă “*plăsmuirea*” sa, **NUMELE CREATORULUI POEZIEI, ÎNTRU DUHUL ADEVĂRULUI ORTODOX POETIC!** – “*Ba nu!* – eu, Păstorul cel Bun al Turmei Revelat-**VALAHE**, consider că nici măcar regele David nu poate fi deasupra Celui care s-a intitulat <<**CALEA, ADEVĂRUL și VIAȚA**>>! Cât o fi el de rege, nu-i mai mult decât pulbere și decât umbră...ba chiar mai puțin decât atât, atunci când nu se comportă cum pretinde el că-i este portul său de rege! Eu mă supun Împăratului Cerurilor, iar nu smintelilor și ipocriziilor și apucăturilor care duc la sminteață - și sunt obligat, de Misiunea mea, să-i luminez pe valahi, iar nu să-i țin în întunericul nedumeririi!”...

Pare că autorul dezlănțuie, aici, un adevărat proces judiciar, menit să lămurească, tuturor, mai mult decât „*buceha*” psaltirii, ci Adevărul, cel dezbarat de orice alcătuire netrebnică și defăimătoare de neam. Proces care nu este unul al învinuirii, ci unul al lămuririi, al alegerii adevărului de minciună:

“*Se vede clar că, între regele David și <<complicele>> său (după câte servicii îi face și jură că-i va face lui David, am zice că Dumnezeuul veterotestamentar este/devine, mai curând,*

agentul imobiliar al lui David și face parte și din serviciile secrete israeliano-davidiene!) se produce o dublă înțelegere (prin semne grafice, dar, probabil, și prin limbajul ochilor și al trupului!) :

1-Prima înțelegere este una de tip ”**promo**”, de făurire a imaginii publice a lui David, așa ca în alegerile ”**democratice**”, de azi (să facă daruri de pâine la săraci, săturându-i... - să îmbrace preoții ”**în mântuire**”, să tocmească ”**lăudaci**”, de tip **țuțer**: ”15-Roadele lui le voi**u binecuvânta și pe săracii lui voi**u sătura de pâine. 16-Pe preoții lui voi**u îmbrăca cu mântuire și slugile lui vor scoate strigăte de bucurie. 17-Înălța-voiu acolo puterea lui David și acolo voi**u găti făclia unsului meu**”.******

2-A doua înțelegere este una de tip militar-ofensiv - și aceasta, se vede treaba, este cauza iritării și exploziei, stârnirii, dezlănțuirii, ieșirii din ”**ascunziș**” (”**ascunzișul**” simplului, chipurile, traducător, iar nu **DEMIURG ORTODOX AL POEZIEI VALAHE!**) – a lui Dosoftei : ” **18-Pe vrăjmașii lui viu îmbrăca cu rușine și asupra lui va străluci sfințenia mea**>>”!

Păi cum, oameni buni?! Ia să auziți ce ode aduce regele David păcii și înfrățirii, în psalmul 132, după ce, în psalmul 131, făcuse înțelegere cu ”**Dumnezeul lui de casă**”, întru ”**îmbrăcarea în rușine a vrăjmașilor**” (de fapt, nimicirea și robirea **TUTUROR** vrăjmașilor Neamului lui Iuda! – adică, a **triburilor băștinașe, străvechi, pe acele pământuri, și care nu prea agreau, încă de pe atunci, agresiunea tribului/triburilor lui Iuda!**): ”**1-Cât de bine e și cât de frumos, să locuiască frații în unire! 2-Aceasta-i ca o mireasmă frumoasă pe cap, ca mirul ce s-a turnat pe barba lui Aaron, ce s-a pogorât pe marginea vestmintelor lui. 3-Aceasta-i ca roua Ermonului, ca roua ce se pogoară pe munții Sionului. Că, unde-i unire, Domnul trimite: viață și binecuvântări nesfârșite**”.

Cât de frumos se vorbește (tot în limba, cică, ”**a treptelor**”!), în psalmul 132, despre ”**frăția în unire**” (că-i ”**mireasmă frumoasă**”, că-i ”**ca mirul ce s-a turnat pe barba lui Aaron**”, că-i ”**ca roua Ermonului**”) – pe când în psalmul anterior șopocăia cu Dumnezeu, pe sub ferestrele non-ebraicilor, complotând grav de tot, împotriva oricărei ”**frății**” și ”**uniri**”! Păi, se vede treaba că, una din două: ori regele David vorbește cu două voci și cu două guri – ori că, atunci când vorbește el despre ”**frăție și unire**”, nu se referă nicicum la ”**toți oamenii de sub Cerul Lui Dumnezeu**” – ci, **EXCLUSIV, LA ”FRĂȚIA ȘI UNIREA” DINTRE EVREI!!!** Toți îi sunt dușmani lui David-regele, afară de cei dintr-un sânge (și un interes!) cu el...din cele 12 triburi care se trag din Iuda!

Și, atunci, își spune sfântul Mitropolit Dosoftei, <<**VINE VREMEA LĂMURIRILOR**>>!

Căci, nu-i așa: ”**Nimeni nu poate să slujească la doi domni, căci sau pe unul îl va urî și pe celălalt îl va iubi, sau de unul se va lipi și pe celălalt îl va disprețui; nu puteți să slujiți lui Dumnezeu și lui mamona**” (cf. Matei, 6, 24) - și Sfântul Dosoftei nu putea să ”**slujească**” (adică, să accepte, tacit, ipocrizia!) și **psalmului 131, și psalmului 132, de parcă n-ar fi văzut că unul conține, ca atitudine spirituală, păreri și atitudini opuse celuilalt! – ...sau, cel puțin, așa apărea, la o primă vedere.**

Iar lucrurile trebuiau limpezite, pentru omul simplu, ascultător cucernic și onest smerit, în biserică! Pentru că el, "LIMPEZITORUL", nu era oricine, ci Mitropolitul Moldovei! - și nu avea dreptul să lase lucrurile tulburi, spre o eventuală sminteală a celor săraci cu Duhul (căci lor trebuia să le agonisească Împărăția Cerului, nu altora!), pentru că el era PĂSTORUL CEL BUN!!!

În primul rând, să remarcăm că Dosoftei nu folosește, în traducerea sa, asupra psalmului 131, cuvântul misticii înnegurate ebraice: "strălucire" ("va străluci sfințenia mea") – ci folosește o imagine cu simbolistică valahă, deschisă către cosmos, iar nu închisă între zidurile comploturilor "davidiano-iehovite" – **IMAGINEA POETICĂ ȘI HRISTICĂ A ÎNVIERII – "floarea-înflorire": "într-a mea svinție să-nflorească".** În Psaltirea pseudo-davidiană a **SFÂNTULUI Dosoftei – a pătruns Duhul HRISTIC!!!**

Apoi, să remarcăm ceea ce este de remarcat, având textul sub nas: Sfântul Dosoftei refuză să fie folosit, fie și din postul de traducător, pentru un limbaj dublu, mai curând aparținând de diplomația machivelică, decât de vreo teologie, oricare va fi fiind ea aceea. El, Sfântul Dosoftei, rostește, pe față, sus și tare, care **TREBUIE** să fie "breviarul oamenilor cinstiți", din întreaga lume (cum fusese numită, în Franța, cartea lui Montaigne [1533 - 1592], "ESEURI", încă din veacul al XVI-lea!): "Cine face zidi de pace,/Turnuri de frăție,/Duce viață fără greață/'Ntr-a sa bogăție./Că-i mai bună, depreună,/Viața cea frățască,/Decât armă ce destramă/Oaste vitejască".

Din Dumnezeu răzbunător și crunt al iudeilor - spune profesorul Adrian Botez, cu dovezi palpabile, din textul psaltirii – Dosoftei alcătuieste o altă imagine, a unui Hrist îndurător și plin de iubire:

"De aceea, Sfântul Dosoftei nu doar că nu va urma calea non-orfică a **Psaltirii Davidiene**, ci, mai mult, va căuta și afla altă Cale – aceea **BUNĂ**, a Lui Hristos-Dumnezeu și a **ORFISMULUI POETIC**, - pentru că Sfântul Dosoftei nu se mai adresa, acum, precum regele David, unui popor călcător de **Lege a Luminii și Iubirii**, ci se adresa chiar **CELUI MAI IUBITOR DE ORFISM ȘI DE LUMINĂ**, dintre popoarele/Neamurile Pământului!

Sfântul Dosoftei, așa cum am zis și mai sus, și-a pus una și bună în cap: să alcătuiască un **manual poeticesc/orfic și duhovnicesc**, atractiv și **luminat de iubire de semeni** (una, pentru că simplifică teologia, până la priceperea ei de către oamenii simpli, din norod – a doua, că aranjează, întru Înaltă Transfigurare Poetică, **vorbele valahilor!** - care sunt vorbe din inima norodului valah smulse, iar nu cum se plânge, absurd, Sextil Pușcariu, că limba **Psaltirii** e plină "mai ales cu multe neologisme"! – să vină, din mormânt, și să ni le arate, și nouă, pentru că vorbele lui Miron Costin cel **ÎNȚELEPT** rămân valabile, în veci de veci: "Eu voi da samă de ale mele, câte scriu"2 [83]), pentru ca și valahii să știe a se ruga, cu Duh Frumos, către Dumnezeu Creștinilor Ortodocși: **Iisus HRISTOS!!!** Cum ziceam mai sus, Sfântul Dosoftei nu are alt scop, decât acela de a da Neamului Valah, **CREȘTIN-ORTODOX - o PSALTIRE VALAHĂ!** – ...nu ebraică, nu romano-catolică, nu <<kochanowskiană>>, nu <<clementarotică>>!!!

PSALTIRE VALAHĂ – VALAHILOR! - și...<<punctum>>!

Ce vreți mai „românesc” de atât? Care neam a mai fost, ca al nostru, creștin înainte de creștinare, îndurător, cu asupra de măsură, cu vrăjmașii, pe care, în cel mai pur spirit creștinesc cu putință, să-i ospăteze din vase de aur, cu bucate de preț?

Încrâncenarea cu care autorul încearcă să redea lumii adevărul literar și artistic al operei mitropolitului Dosoftei nu vine din încăpățănare prostească, din pur spirit de frondă și contradicție oarbă, ci din profunda cunoaștere și, mai ales, din iubire de neam și limbă, din adâncă trăire spiritual-românească și, de ce ne-am rușina a o spune: **din Ortodoxie desăvârșită**.

Adrian Botez spune toate acestea, în cartea sa, pe lângă altele, mai multe, pe care eu n-oi fi putut sau nu voi fi știut să le văd. Scoțându-l pe Dosoftei din conul de umbră al proto-literaturii, autorul face un mare serviciu acestui neam, pe nedrept hulit: arată lumii că „**au născut**”, vorba altui începător în ale limbii neamului, „**și la Moldova, oamenii**”, adică intelectuali desăvârșiți și scriitori de talent, în limba românească adevărată, „**tocmită**”, cum ar veni, încă de pe atunci, iară nu „**rudimentară**” cum, spre rușinea lor, o consideră alți exegeți. Am avut prilejul să constat, citind volumul domnului Adrian Botez, că se poate scrie alert, cu vervă și aproape polemic, despre un subiect pe care alții, numai cu mare îngăduință, l-ar putea considera incitant. Dar autorul știe să presare cartea cu amănunte care fac lectura palpitantă și captivantă, scoțând la iveală un Dosoftei mai mult chiar decât Poet (deși Poetul Dosoftei este, cu adevărat, Poet genial și vestitor de „**sumă de genii protectoare ale Neamului Valah – Eminescu!**”: „**Prin Dosoftei, valahii și Ortodoxia își regăsesc echilibrul armonic al vieții și, deci, ELIXIRUL VIEȚII – iar prin Eminescu-Aminul regăsesc ELIXIRUL ÎNVIERII HRISTICE!**”) - și, mai presus de toate, Valah adevărat și Creștin autentic. Așa să-mi ajute Dumnezeu.

OCTAVIAN CONSTANTINESCU